

EN SAMTALE OM
SURROGATI

DEN KATOLSKE KIRKES SYN

EN SAMTALE OM
SURROGATI

DEN KATOLSKE KIRKES SYN

Distribusjon:

Pastoralavdelingen i OKB
Akersveien 5
0177 Oslo
Tel: 23 21 95 77
E-post: pastoral@okb.katolsk.no
www.pastoral.no

Øvrige hefter i serien:

- Nr. 1 En samtale om livets begynnelse
- Nr. 2 En samtale om stamcelleforskning og kloning
- Nr. 3 En samtale om abort
- Nr. 4 En samtale om dødshjelp

Imprimatur

Stockholm, januar 2019
+Anders Arborelius OCD
Biskop av Stockholm

Utgitt av Respekt i samarbeid med Veritas Forlag 2019
Annet opplag 2019.

Øversettelse og tilrettelegging: Pastoralavdelingen i OKB

ISBN 978-82-93125-06-8

Trykket i Latvia

Innledning

Lengselen etter å få barn er blant de sterkeste følelser et menneske kan oppleve. I en verden der infertilitet er blitt stadig vanligere, vokser aksepten for metoder som tilbyr «raske løsninger». Infertiles lidelser bør ikke undervurderes, og er muligens enda verre i samfunn der barnløshet i blant anses som et positivt og befriende valg. Barnløse par har et stort behov for pastoral støtte og forståelse når de møtes av fordommer og mangel på kunnskap om infertilitet. Støtten bør ikke være begrenset til den relativt korte perioden da paret aktivt forsøker å få barn. Infertilitet kan påvirke hele voksenlivet: Kvinnen blir ikke gravid når hennes venner får barn, paret kommer ikke til å oppfostre noen barn samtidig som sine omgivelser, og de kommer ikke til å delta i sitt barns studieløp, bryllup eller

få barnebarn. Det finnes ikke ett øyeblikk der fraværet av sterkt ønskede barn er lett å akseptere.

Samtidig må vi tenke over om tekniske innovasjoner virkelig tjener alle parter, ettersom de kan medføre risiko for kvinnens helse (også for menns og barns helse), brukes for å velge bort bittesmå menneskeliv og innebære at en kvinne bærer frem og føder et barn for å tilfredsstille en annens ønske om barn.

Hva er surrogati?

Surrogati innebærer at en kvinne inngår avtale om å bli gravid og føde et barn på vegne av noen andre. Kvinnen som føder barnet kalles surrogatmoren eller surrogaten. Paret eller personen som etter avtalen skal overta barnet, kalles bestillerforeldre, pretenderende foreldre eller intensjonelle foreldre. Etter fødselen overlates barnet til bestillerforeldrene.

Hvem er barnet i slekt med?

Barnet kan ha opptil fem foreldre. Kvinnen som donerer egget er barnets genetiske mor. Mannen som donerer sæden er barnets genetiske far. Surrogatmoren bærer barnet gjennom graviditeten og er barnets biologiske mor. Dersom surrogatmoren gjennomfører avtalen om å adoptere bort barnet til bestil-

lerforeldrene, blir bestillerparet barnets juridiske foreldre gjennom stebarnsadopsjon. Som oftest benyttes en utenforstående egg-donor og sæd fra bestillerfaren, men i blant kommer både egg og sæd fra bestillerfaren, og noen ganger kommer både sæd og egg fra donorer. Det er meget sjelden at surrogatmorsens egne egg benyttes.

I Norge er ikke surrogati tillatt. Norske par som får barn gjennom surrogati i utlandet, må søke om stebarnsadopsjon for å få det juridiske farskapet til barnet. I Norge har barnet rett til å få informasjon om sæddonors identitet når det fyller 18 år¹. Et donorregister skal bistå barnet med dette (§2-7).²

---

1 I endringene til Bioteknologiloven (på høring i 2019), foreslås det å senke alderen til 15 år. Se: <https://www.regjeringen.no/contentassets/16c809af54b34cffb8c74c387902cca3/horingsnotat-endringer-i-bioteknologiloven.pdf> Besøkt 09.09.2019.

2 <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2003-12-05-100> Besøkt 29.03.2019.

Hvilke former for surrogati finnes?

Ved tradisjonell surrogati, også kalt partiell surrogati, er barnet genetisk i slekt med den bestillende faren og surrogatmoren, dvs. bestillerfarens spermier benyttes for å befrukte surrogatmorens egg.

Ved fullstendig surrogati befruktes et donert egg, som så implanteres i en surrogatmors livmor. Egget kan også komme fra bestillermoren. Befruktningen av egget skjer gjennom assistert befruktning.

Finnes det noen medisinsk risiko ved surrogati?

Surrogati kan lette fattige kvinners økonomiske problemer, men kvinnene vet ofte lite om risikoene og får sjelden være med på å fatte viktige medisinske beslutninger som angår graviditeten. Surrogatmoren er den som alene bærer hele risikoen ved graviditet og fødsel, selv om hun som oftest får tett og grundig oppfølging av lege under graviditeten. Iblant plasseres flere embryoer i livmoren for å maksimere sjansen for at hun skal bli gravid, med fosterreduksjon som følge (dvs.

at ett eller flere fostere aborteres, *oversettets anmerkning*). Flerlinggraviditeter kan føre til for tidlig fødsel, fødselsskader eller lærevansker hos fosteret, og at kvinnen får en høyere risiko for komplikasjoner som høyt blodtrykk, diabetes eller blødninger. Ved graviditet med eggdonasjon forekommer det økt risiko for blødninger tidlig i graviditeten, høyt blodtrykk og svangerskapsforgiftning.

Eggdonoren, som kan være surrogatmoren eller en annen kvinne, tar risikoen forbundet med hormonstimulering ved eggdonasjonen, hvilket kan medføre enkelte ubehag som hevelser og hodepine. I blant skjer det overstimulering, og kvinnen kan da trenge legeassistanse på grunn av infeksjon eller blødning. Det finnes også studier som peker på forhøyet risiko for brystkreft etter slik hormonbehandling.

Risikoen for barnet øker noe ved prøverørsbefruktning. Sammenlignet med en naturlig graviditet er det økt risiko for spontanabort, for tidlig fødsel, lav fødselsvekt og flerlingsvangerskap. Ved flerlingsvangerskap foretas

det ofte fosterreduksjon, der ett eller flere fostre aborteres, slik at bare ett er igjen, noe som også innebærer en risiko for å spontanabortere³ fosteret som får leve videre. Det finnes også en noe økt risiko for misdannelser hos barnet.

Får kvinnen betalt ved surrogati?

Ved altruistisk surrogati får ikke kvinnen betalt for å bære frem og føde barnet, men kompensasjon for utlegg knyttet til svangerskapet (som mammaklær) og tapte arbeidsinntekter kan forekomme. Kritikere mener at altruistisk surrogati ikke eksisterer, siden det alltid blir undertegnet en kontrakt som opphever surrogatmorens grunnleggende rettigheter og omfatter en viss kompensasjon.

Ved kommersiell surrogati får kvinnen betalt. Som regel ordnes dette via et surrogatiagentur og en surrogatikklinikk. Formidlere av surrogati som opptrer i lavinntektsland kritiseres av mange for å tone ned risikoen

---

3 Oversetters forklaring.

for surrogatmoren og utnytte utsatte kvinner som trenger penger til sin familie.

Blir fattige kvinner utnyttet gjennom surrogati?

Surrogati beskrives ofte som et gjensidig fordelaktig system der fattige kvinner tjener en betydelig sum penger og barnløse får et etterlengtet barn. Uansett er det tale om utnytting: at fattige kvinner i utviklingsland skal underordne seg «behov» hos rike fra Vesten. Bestillerforeldrenes innstilling synes å være at kvinnene er positive til muligheten for å føde et barn for noen andre og at det blir en «vinn-vinn»-situasjon for begge parter. Det er imidlertid vanskelig å se hvordan surrogatmorens rettigheter tilgodeses under surrogatmoderskapet. Fra det øyeblikk hun blir surrogatmor, gjør hun seg juridisk, fysisk og følelsesmessig sårbar.

Surrogatklubben har interesse av å overvåke surrogatmorens helse under graviditeten, men ikke etter, og komplikasjoner kan oppstå i dagene og ukene etter fødselen. Klubben tar heller ikke ansvar for morens psykis-

ke og følelsesmessige velvære etter fødselen, og man vet ikke hvor mange surrogatmødre som blir nedstemte eller deprimerte eller får andre psykiske problemer etter å ha gitt fra seg et barn de har båret på gjennom en graviditet.

Har barnet noen rettigheter?

Ingen etisk diskusjon om surrogatmoderskap bør se bort fra spørsmål om barnets rettigheter samt konsekvensene det har for barnet å bli tatt bort fra kvinnen som fødte det (som i noen tilfeller også er barnets biologiske mor). Har barnet rett til å få omsorg fra og bli oppfostret av moren som har båret det frem? Har barnet rett til å bli ammet i så stor utstrekning som mulig, med tanke på at amming tjener barnets helse og trivsel?

Risikoen for psykologiske konsekvenser for barn som skilles fra sin mor etter å ha blitt adoptert bort har blitt lagt merke til ved et flertall av tilfeller, og de senere år har man kunnet lese om at mange unge voksne som er blitt til gjennom donerte kjønnsceller leter etter sitt genetiske opphav. Betydningen

av vår opprinnelse bør ikke undervurderes. Det faktum at graviditeten er en biologisk og psykologisk forberedelse til barnets fødsel og oppvekst går frem av for eksempel hormonforandringene som den gravide kvinnen gjennomgår, særlig produksjonen av oxytocin eller «tilknytningshormonet», som frigjøres under fødselen. En gravid kvinne og hennes ufødte barn knytter bånd selv om det ikke finnes noen genetisk forbindelse mellom dem, og man må være bevisst på de langsiktige følgerne av å bryte med overlegg det båndet som eksisterer mellom kvinnen og barnet.

I Norge har barn født ved assistert befruktning med donorsæd rett til å få informasjon om sædgivers identitet ved 18 år. I revideringen av Bioteknologiloven foreslås denne aldersgrensen satt ned til 15 år, sammen med innføringen av plikt for foreldrene til å informere barnet dersom det er unnfanget gjennom assistert befruktning, for slik å ivareta barnets rett til å kjenne sitt biologiske opphav.

Finnes det noen mor-barn-relasjon ved surrogatmoderskap?

Følelser som oppstår i det symbiotiske forholdet mellom mor og barn under en graviditet er komplekse. Selv om barnet ikke har noen genetisk kobling til surrogatmoren, skjer det hormonforandringer hos kvinnen, særlig gjelder det produksjonen av oxytocin eller «tilknytningshormonet» som frigjøres under fødselen og som bidrar til en særskilt binding mellom kvinnen og barnet. I løpet av graviditeten er mor og barn i et kontinuerlig samspill: Barnet hører surrogatmorens hjerteslag og stemme, og kan merke hennes sinnsstemning, og surrogatmoren vil mer og mer kjenne barnets personlige bevegelsesmønster.

Det er umulig å vurdere sorgen til en kvinne som bærer et barn i sin livmor gjennom en hel graviditet og deretter må godta å bli atskilt fra det, eller effekten det har på et nyfødt barn plutselig å bli skilt fra moren som bar det.

Forekommer altruistisk surrogati?

Det finnes tilfeller der kvinner føder barn som en tjeneste for en venn eller slektning. For eksempel er det lovlig med surrogati i Storbritannia dersom det skjer av altruistiske grunner, og den eneste aksepterte betalingen er «rimelige utgifter». Til tross for dette drar de fleste briter som benytter seg av surrogatmor til utlandet for å betale noen for å stille opp. I følge den britiske organisasjonen Families Through Surrogacy har tolv store, utenlandske surrogatikklinikker notert seg en økning på 180 prosent foreldre fra Storbritannia i løpet av de tre siste årene.

Fra et etisk synspunkt er det ingen forskjell på om man får betalt eller ikke for surrogati.

Skjer overleveringen alltid problemfritt?

I enkelte tilfeller respekteres ikke skriftlige eller muntlige avtaler mellom surrogatmoren og bestillerforeldrene, enten fordi surrogatmoren ombestemmer seg og vil beholde barnet, eller fordi bestillerforeldrene ombestemmer seg. Avtalen i de fleste land der surrogati

er lovlig, er bare en intensjonsavklaring og ikke rettslig bindende.

Det kan også oppstå problemer ved hjemkomsten, dersom barnet ikke automatisk får statsborgerskap og dermed ikke innreisetillatelse.

Hva koster surrogati?

Prisen på surrogati varierer mye, avhengig av vekslingskurs og land, og hvorvidt det har funnet sted donasjon av kjønnceller. Det kan koste over en million kroner for et surrogativangerskap i USA, mens det i land som Ukraina og Georgia koster en tredjedel. I tillegg kommer reisekostnader og administrasjonskostnader for barnets dokumenter. Kostnadene avhenger vanligvis av hva surrogatmoren får betalt, kvaliteten på den medisinske behandlingen og den juridiske beskyttelsen man gir surrogatmoren, de bestillende foreldrene og barnet. Surrogatmorens kompensasjon utgjør kun en liten andel av kostnadene det bestillende paret har.

Hvorfor ønsker man å få barn ved hjelp av surrogatmor?

Det finnes mange ulike årsaker til å ville få barn ved hjelp av surrogatmor. I blant kan det være på grunn av tidligere eller nåværende sykdommer som kreft, hjerte-karsykdommer eller kroniske sykdommer, som fører til infertilitet eller er uforenlige med en graviditet. Andre medisinske årsaker kan være gjentatte spontanaborter, at kvinnen ikke har noen livmor eller at hun er for gammel. Man kan også lese om kjendiser som av diverse grunner ikke vil utsette seg selv for en graviditet.

Den andre store gruppen som søker surrogatmødre er homoseksuelle menn. Det finnes også enslige, både menn og kvinner, som får barn ved hjelp av surrogatmor.

Er ikke adopsjon et alternativ?

En relevant innvending mot surrogati er at ufrivillig barnløse burde velge adopsjon, men av forskjellige årsaker finnes det i dag langt færre barn tilgjengelige for adopsjon enn antallet personer som vil adoptere. Nesten alle barn som adopteres i Norge er født i utlan-

det. Antall utenlandsadopsjoner har sunket fra 657 i 2000 til 127 i 2017⁴. Per år er det færre enn ti barn som innenlandsadopteres i Norge, og noen av disse kan likevel ha helt eller delvis utenlandsk opprinnelse eller statsborgerskap.⁵

I Norge kan gifte par, samboere og enslige adoptere, også likekjønnede par. De fleste opprinnelsesland krever imidlertid at de som adopterer er gifte, ulikekjønnede par.

Hvorfor vil noen bli surrogatmor?

Grunnene til at noen kvinner tilbyr seg å føde barn for andre er mange, men i lavinntektsland dreier det seg i prinsippet utelukkende om penger. Mange sammenligner derfor surrogati med prostitusjon. De fleste surrogatliklinikker finnes i lavinntektsland som Albania, Kambodsja, Nepal, India,

---

4 Statistisk Sentralbyrå: <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/adopsjon> Besøkt 01.04.2019.

5 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet: https://www.bufdir.no/Adopsjon/Jeg_onsker_a_adoptere/Adoptere_barn_fodt_i_Norge_samtykkeadopsjon/ Besøkt 01.04.2019.

Ukraina og Georgia, men USA har de siste årene pekt seg ut som et stadig mer oppsøkt land.

Det finnes også enkelte kvinner som drives av å hjelpe personer som står dem nær. Dessuten finnes det kvinner som sier at de liker å være gravide, men ikke vil ha flere barn selv.

For den moralske vurderingen er ikke grunnene til at surrogati skjer avgjørende, men måten surrogati skjer på.

Holdes kontakten med surrogatmoren?

Etter at barnet er født, opptrer bestillerforeldre svært ulikt. Enkelte bryter kontakten helt. Andre godtar surrogatmoren som et slags nytt familiemedlem eller forsøker å opprettholde en viss kontakt. Mange surrogatmødre ønsker denne kontakten velkommen og ser på den som en anerkjennelse av hele dem og ikke bare av deres livmor.

I en del land, fremfor alt i lavinntektsland, er mulighetene for kontakt mellom surrogatmoren og foreldrene svært begrenset allerede

fra starten, både av praktiske årsaker og på grunn av språkforskjeller. Her reduseres forholdet til en ren tjeneste, der surrogatmorens person ikke har noen verdi.

Hvorfor er mange feminister imot surrogati?
De siste år har feminister i mange europeiske land protestert aktivt mot surrogati. De anser fenomenet for å være et angrep mot kvinners verdighet og spesielt som en urett mot fattige. De sammenligner surrogati med prostitusjon og peker på hvordan det fremmer menneskehandel. Å måtte leie ut sin livmor mot betaling er ikke langt fra seksuell utnytting, mener de.

I oktober 2018 ble det offentliggjort et opprop for å få FN til å arbeide for et globalt forbud mot surrogati. Bak oppropet stod hundrevis av kvinnerettighetsorganisasjoner fra 18 land og fire verdensdeler. De mener ønsket om å bli genetiske foreldre til et barn ikke er en menneskerettighet. Dessuten eksisterer ikke altruistisk surrogati, ettersom dette alltid innebærer at det undertegnes en kontrakt som opphever surrogatmorens

grunnleggende rettigheter og omfatter kompensasjon. De påpeker at barn forvandles til varer som kjøpes og selges ut fra etterspørsel.

Hva sier Den katolske kirke om surrogati?

Den katolske kirke mener at surrogati ikke bør være tillatt, og at man ikke bør gjøre det juridisk enklere for familier hvis barn er blitt til ved surrogati. Kirken kjennetegnes av sin omsorg for de svake og for dem som ikke kan tale sin egen sak – surrogatmoren og barnet. Derfor er Kirken imot at en kvinne skal benyttes som middel for andres vinning, og at barn helt fra starten av planlegges å bli tatt fra sin mor og dermed berøves både sin opprinnelse og sin opprinnelige relasjon.

Den katolske kirke uttalte seg om surrogati allerede i læredokumentet *Donum Vitae*, en instruks fra Troskongregasjonen om biomedisinske spørsmål fra 1987: «Surrogati innebærer et brudd med morskjærlighetens plikter, ekteskapeleg trofasthet og ansvarlig moderskap», sies det der. «Barnet har rett til å bli til, båret frem og satt til verden og oppfostret innenfor ekteskapet.» Surrogati

er til «skade» for familien og «i strid med verdigheten i den menneskelige persons forplantning» ved at man atskiller «de fysiske, psykiske og moralske elementer familien består av». Denne innstillingen ble bekreftet i instruksene *Dignitas Personae*, også den utgitt av Troskongregasjonen, i 2008.

Hvordan er de juridiske sidene ved surrogati?

I nesten alle land betraktes surrogatmoren som barnets juridiske mor, i og med at hun bærer det frem og føder det. Dersom hun er gift, regnes hennes mann som juridisk far til barnet. Etter fødselen må surrogatmoren, iblant sammen med ektemannen, si fra seg barnet til adopsjon. Ved surrogati er det som regel Adopsjonslovens bestemmelser om stebarnsadopsjon som vil være aktuelle for å sikre barnet juridiske foreldre. På grunn av ulikt lovverk kan det oppstå juridisk fastlåste situasjoner rundt foreldreskap og borgerskap når barn som er blitt til ved surrogati i utlandet skal hentes til Norge.

Surrogati er ikke tillatt etter norsk lov. Barne-loven § 2 slår fast: «Som mor til barnet skal reknast den kvinna som har fødd barnet. Av-tale om å føde eit barn for ei anna kvinne er ikkje bindande». Farskap ved surrogati fast-settes av NAV på følgende grunnlag: «Far-skap kan fastsettes etter norske regler dersom den som er oppgitt som far, er bosatt i Norge, jf. Barneloven § 81. ... I tilfeller hvor barnets mor (surrogatmor) er ugift, kan far-skap fastsettes ved erklæring på norsk uten-riksstasjon dersom surrogatmoren oppgir den mannen som er bosatt i Norge, som far til barnet. Det er ikke tilstrekkelig at mannen fremlegger surrogatiavtalen som bevis for at han er oppgitt som far. ... I tilfeller hvor barnets mor (surrogatmor) er gift, vil hennes ektefelle være barnets far i henhold til norsk rett. Farskapet kan endres etter Barneloven § 7 dersom surrogatmoren oppgir den mannen som er bosatt i Norge, som far til barnet, og han erklærer farskapet. Erklæringen om far-skap må deretter godtas av surrogatmoren og av hennes ektefelle. Det må også avgis prøver

for DNA-analyse av barnet og mannen som har erkjent farskapet.»⁶

I Norge er det bioteknologiloven som regulerer befruktning som skjer utenfor kroppen, også kalt assistert befruktning. Assistert befruktning kan bare utføres på kvinne som er gift eller som er samboer i ekteskapsliknende forhold (Lov om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. § 2-2). Loven tillater ikke eggdonasjon, som er en forutsetning for å kunne gjennomføre surrogati. Loven slår fast: «Befruktede egg kan ikke innsettes i livmoren til en annen kvinne enn den kvinnen eggcellen stammer fra.» (§2-15)

Personer i Norge som ønsker å gjøre bruk av surrogati for å skaffe seg barn, drar derfor

---

6 <https://www.nav.no/no/Person/Familie/Farskap+og+morskap/farskap-for-barn-f%C3%B8dt-av-utenlandsk-surrogat-mor-i-utlandet> Besøkt 02.04.2019.

til utlandet.⁷ Det forekommer likevel enkelte tilfeller av altruistisk surrogati i Norge, der kvinner føder barn for en nær slektning eller venninne og sier fra seg foreldreskapet etter fødsel slik at en eventuell partner til barnets far kan adoptere barnet. Ikke alle ser på det som surrogati, selv om det egentlig er det.

Stortinget vedtok 15. mai 2018 at alle par som søker om assistert befruktning må legge fram en barneomsorgsattest. Regjeringen vil innføre krav om politiattest og barneomsorgsattest for å godkjennes for assistert befruktning. Regjeringen vil sette ned aldersgrensen for når barnet har rett til å vite sæddonors identitet fra 18 til 15 år og innføre plikt for foreldrene til å informere barnet om at det er unnfanget gjennom assistert befruktning.⁸

---

7 Aftenposten kunne i 2017 melde at det annenhver uke hentes surrogatbarn hjem til Norge. Dette kommer i tillegg til surrogatbarn hentet fra Ukraina og Georgia. <https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/qlgVz/Annenhver-uke-kommer-en-ny-baby-til-Norge-etter-surrogati-i-USA> Besøkt 02.04.2019.

8 Kilde: Bioteknologirådet, <http://www.bioteknologiradet.no/2019/01/regjeringsplattformen-og-bioteknologi/> Besøkt 29.03.2019.

Europaparlamentet fordømmer surrogati som «i strid med kvinnens menneskeverd, ettersom hennes kropp og dennes reproduktive funksjoner utnyttet som en handelsvare». Parlamentet mener at surrogati – som innebærer at forplantningsevnen utnyttet, fremfor alt hos utsatte kvinner i utviklingsland, og at menneskekroppen benyttes for økonomisk eller annen vinning – må forbys og behandles så snart som mulig i organene for menneskerettigheter» (Europaparlamentets resolusjon av 17. desember 2015 om Årsrapporten om menneskerettigheter og demokrati i verden 2014 og EUs politikk på området (2015/2229 INI)).

FN fordømte surrogati i 2015 og kalte det et fenomen som «undergraver kvinnens menneskeverd, ettersom hennes kropp og dennes reproduktive funksjoner benyttes som en handelsvare». I følge FNs konvensjon om barnets rettigheter § 7 har «barnet rett, så langt det er mulig, til å kjenne sine foreldre og få omsorg av dem».

SURROGATI – det at en kvinne bærer frem og føder et barn for andre – er ikke tillatt i Norge, men blir stadig vanligere ved at barnløse par drar utenlands for å leie en surrogatmor. Antall barn som blir til ved surrogati øker årlig, mens antall adopterte barn synker. Tilhengere av surrogati mener dette kan være eneste måten for barnløse par å få barn på. Motstanderne har mange ulike syn: At fattige kvinner utnyttes, at nyfødte mister tilknytningen til moren de ble til i, at de juridiske gråsonene blir uoverstigelige og at barn blir en bestillingsvare fremfor et verdifullt menneske med integritet.

Dette heftet forklarer kort og klart Den katolske kirkens lære om menneskelivets tidligste begynnelse, og hvilke konsekvenser læren får for holdningene til surrogati. Heftet inngår i serien «En samtale om ...», der Den katolske kirkes lære i viktige spørsmål presenteres enkelt og lettfattelig.

RESPEKT er en katolsk bevegelse i Sverige som arbeider med informasjon og veiledning for å fremme menneskelivets ukrenkelighet fra unnfangelse til naturlig død.

